

I N F O R M A C I J A

Predsjedniku Izvršnog vijeća Skupštine SRBiH o dosada
obavljenim radovima na obnovi Banjaluke i o osnovnom
konceptu daljnje obnove i razvoja

Banjaluka, 27.11.1970.g.

I N F O R M A C I J A

Predsjedniku Izvršnog vijeća Skupštine SRBiH o dosada obavljenim radovima na obnovi Banjaluke i o osnovnom konceptu daljnje obnove i razvoja

STANOVANJE

a) Sanacija stambenog fonda

Ugovorena je sanacija teško oštećenih 4301 stana u društvenom vlasništvu. Nije pristupljeno sanaciji oko 650 teško oštećenih društvenih stanova, jer je sanacija problematična sa stanovišta ekonomičnosti, pa će se o tom pitanju u narednih mjesec-dva dana zauzeti stav.

Do 20. novembra sanirano je teško oštećenih društvenih stanova ³²⁵⁴ 2673 i ¹²⁵² 1104 srednje i lakše oštećena stana, ili ukupno sanirano je ⁴⁵⁰⁷ 3777 stanova (JNA i ^{drugi inst.} ~~Fabrika celuloze i viskoze~~ sanirali su ^{jedan dio} svoj i srednje i lakše oštećeni stambeni fond).

U toku su završni radovi na sanacijama teško oštećena ⁵⁵⁸ 1584 stana i završetak radova očekuje se tokom decembra mjeseca. Iz tog kontigenta oko stotinu stanova, možda, neće biti završeno u ovoj godini, pa će se radovi prenijeti u slijedeću godinu.

Istovremeno je saniran i znatan dio privatnog stambenog fonda, a u tom cilju dosada je odobreno ^{3.076} 2.928 kredita za sanaciju individualnih stambenih zgrada sa ukupnom vrijednošću od 8.764,000.000 starih dinara. Od toga dosada je isplaćeno građanima 6 milijardi starih dinara.

b) Novi stanovi

Od ukupno ugovorenih 2425 novih stanova završeno je 1534 (od čega 1031 montažnih, prizemnih stanova), ali je useljeno (ili je useljavanje u toku) svega 659 stanova, jer infrastruktura nije završena. Ovi stanovi sukcesivno se završavaju i se pojačanim tempom izvođe se radovi na infrastrukturi da bi se useljavanje izvršilo po kontigentima tokom decembra mjeseca.

Izgradjen je jedan broj novih stanova u privatnom vlasništvu, a dio radova je u toku uz pripreme većeg broja lokacija za individualnu stambenu izgradnju.

c) Sadašnje stanje smještaja stanovništva

Poznato je da je sredinom oktobra mjeseca 9415 porodica na području opštine bilo smješteno u razne improvizovane objekte, ^{od} čega 6715 porodica u gradu i 2700 porodica na selu. U međuvremenu riješen je trajni smještaj u oba sektora vlasništva za 1425 porodica, pa je sa stanjem 20. novembra 1970.g, 6745 porodica u privremenom smještaju i to:

- 1030 porodica u barakama,
- ⁴⁵⁰~~518~~ porodica u vagonima,
- ¹³¹²~~2552~~ porodice u autoprikolicama i autobusima,
- ³⁷⁰~~750~~ porodica u garažama, veškuhinjama i slično,
- + ⁴³⁸~~1300~~ porodica na selu u raznim dvorišnim gospodarskim objektima (hambari, štale i slično),
- ³⁸⁸~~595~~ porodica kod rodjeka, susjeda i prijatelja, ili

6745 ukupno

4308 *rad. kapaciteta na selu* (2)

Redovno je aktuelno zagrijavanje objekata privremenog smještaja radi niskih temperatura i u tu svrhu porodice izdvajaju dva, pa i tri puta više sredstava u odnosu na prosječnu potrošnju goriva u normalnim uslovima stanovanja. *Nema li nja...*

Do konca godine ovo stanje će se znatno popraviti, useljavanjem porodica u stanove, čija je sanacija u toku i u društvenom i u privatnom vlasništvu i useljavanjem porodica u novoizgradjene stanove. Treba naglasiti da cijeli novoizgradjeni stambeni fond ne ide u zamjenu za porušebi, jer se jedan dio stanova gradi i sredstvima radnih organizacija za tekuće potrebe, kao tekuća stambena izgradnja, a dio stanova se sa sredstvima radnih organizacija i sredstvima Fonda za obnovu, gradi za kadrovske potrebe.

Na ovaj način useljavanjem porodica u sanirane stanove i u

novooizgradjeni stambeni fond do kraja godine riješio bi se problem stanovanja za oko 4000 porodica, a tokom zime u privremenim objektima smještaja ostalo bi oko 3000 porodica, od čega oko 50% relativno bolje smješten (baraka, vagoni, susjedi, preuredjene veškulinje i sl.), a oko 50% biće u lošim uslovima smještaja. S tim u vezi poduzimaju se mjere, doduše, još uvijek sporo, na zazimljavanju tih objekata, tj. popravljjanje uslova u njima.

Za narednu sjednicu Skupštine opštine pripremljen je prijedlog Odluke o vanrednom popisu stanova i stanara na području opštine, da bi smo sa stanjem 15.12. imali tačni podaci o tome šta je sve sanirano i izgradjeno i u kakvim uslovima se smještaja nalaze porodice koje će se sa tim danom zateći u njima.

Š K O L S T V O

✓ Blagovremeno je ovu školsku godinu počelo 14545 djaka u 61 objektu.

Od 5. do 15. septembra nastava je počela za daljih 6401 djak, u 11 škola.

Od 15. septembra do 18. oktobra daljih 6751 djak u 11 škola, pa 18. oktobra nije radilo 6 škola II stupnja i 6 osnovnih škola (seoskih) sa ukupno 6715 djaka.

U međjuvremenu tj. do 20. novembra proradile su još 4 škole II stupnja i 5 osnovnih škola, pa je još ostao neriješen problem početka nastave u 1 osnovnoj školi i u 2 škole II stupnja i to: Trgovačko ugostiteljski školski centar i Srednje muzičke škole.

Tri više škole i Tehnički fakultet rade u saniranim objektima, s tim što Viša ekonomsko komerčijalna škola radi (od jučer) u saniranoj zgradi Više pedagoške škole, zajedno sa tom školom.

Do 20. novembra sanirano je 34 škole i u toku su radovi na sanaciji 3 škole. Izgradjeno je 12 novih osnovnih škola (tri u gradu - od čega jedna montažna-mala i 9 na selu - sve manje montažne) i u toku je izgradnja 8 novih škola i to 6 na selu, od čega 4 velike seoske

škole i 2 male montažne i 2 gradske osnovne škole. Takođe je u toku izgradnja nove gimnazije, poklon grada Sarajeva. Sve ove škole, izuzev gimnazije, trebalo bi da budu gotove u ovoj godini, čime će se znatno popraviti sadašnja situacija u školstvu.

Naime, pored 3 škole koje još ne rade, 35 škola radi u nesanimiranim objektima (objekti su samo privremeno popravljani), a u vagonima, barakama i autobusima radi 6 škola. Jedan broj škola radi u 4 smjene i neke rade samo u dijelovima svojih saniranih objekata. Ovo stanje će se do kraja godine popraviti, ali će ipak 6 škola cijelu zimu raditi u barakama i vagonima i u dijelovima saniranih školskih objekata.

U izgradnji je 1 djački dom i 1 manja zgrada se sanira, pa će tim biti obnovljen 50% kapaciteta djačkih domova, a sada se za srednjoškolski dom koriste barake Omladinskog naselja sa 100 ležaja. Nedavno je otvoren novi, moderni studentski dom, izgradjen redovnim sredstvima Republike uz učešće opštine, po ranijem programu i time je znatno popravljeno stanje smještaja studenata.

Z D R A V S T V O

U ovoj oblasti sanirane su samo 3 zgrade, i to Stanica hitne pomoći i 2 zdravstvene stanice, a u toku je sanacija još 1 objekta (biv. Higijenski zavod). Ostali objekti svih odjeljenja Medicinskog centra, kao i Centra za medicinsku rehabilitaciju porušeni su, kao što je poznato. Radi toga medicinska služba radi u 2 školske zgrade i u 31 montažnom privremenom objektu. U pripremi je još izgradnja montažne poliklinike, kao privremenog rješenja i još dva manja objekta. Isto tako gradi se nova Srednja medicinska škola sa djačkim domom uz tu školu. Ona će poslužiti potrebama medicinske službe zajedno sa pomenutim privremenim objektima narednih nekoliko godina dok se ne izgradi novi medicinski centar. Izrada programa izgradnje medicinskog centra je u toku. Po završetku izgradnje Medicinske škole sa domom, medicinska služba će napustiti sadašnje objekte dvi-

ju škola (Škole učenika u privredi i Školskog ugostiteljskog i trgovačkog centra). Medicinska škola radi zajedno sa Učiteljskom školom u saniranoj zgradi Učiteljske škole.

P R I V R E D A

Radi veoma obimnih i složenih problema u oblasti stanovanja, školstva i zdravstva, u ovoj godini prioritet u finansiranju dat je tim oblastima, radi čega je privreda ostavljena u teškoj situaciji. Istovremeno određena neizvjesnost i kasno donošenje sistemskih mjera negativno je uticalo na ionako teško stanje u privredi, a naročito u industriji.

No i pored toga, proizvodnja je za 6 mjeseci ove godine dostigla 70% predzemljotresnog nivoa, a za 9 mjeseci postignuto je oko 80% nivoa - u odnosu na isti period prošle godine. Ovaj nivo proizvodnje ni izdaleka ne predstavlja stanje u proizvodnji, jer se radi u privremeno popravljanim uslovima djelimično saniranih objekata, u nekim slučajevima u podbočenim halama, pa i u opasnim uslovima za rad.

Ako se ima na umu da privredu treba u potpunosti sanirati, dostići predzemljotresni nivo i sustići sve ono što je izgubljeno i što će se i dalje gubiti zaostajanjem u razvoju, onda je očigledno da u oblasti privrede predstoje veoma veliki i složeni zadaci i da će privredi trebati znatna materijalna sredstva.

za cijeli protekli period intenzivno se radilo na dugoročnim programima obnove u svim oblastima, a naročito u privredi. Utvrđivan je globalni koncept obnove i razvoja, a u okviru toga prilazilo se izradi programa obnove i razvoja pojedinih oblasti, grana i grupa-cija. Već ranije usvojeni programi preispivani su i prilagodjivani novonastaloj situaciji.

Do sada su u našim dokumentima nakon širih rasprava zauzeti jedinstveni stavovi:

- da se u koncipiranju programa obnove i razvoja u proizvodnoj sferi privrede polazi od zahtjeva što višeg stepena

finalizacije proizvodnje;

- da se u polj. preradivačkim kapacitetima prioritet daje onim organizacijama, odnosno proizvodnim programima koji akceptiraju i potenciraju razvoj sirovinske baze na užem i širem regionu;

- da se u izboru proizvodnih programa i utvrđivanju proizvodnih kapaciteta polazi od izučenih, odnosno dokazanih mogućnosti i zahtjeva tržišta na duži rok i da se preispita postojeća privredna struktura iz aspekta principa i zahtjeva reforme i posljedica zemljotresa;

- da se s obzirom na mogućnost regiona, ide sa većom orijentacijom na izvoz, naravno pod uslovom da je taj kurs ekonomski opravdan sa stanovišta pojedinačnih i širih društvenih interesa;

- da se pri izradi programa obnove i razvoja bilo kojih djelatnosti mora imati u vidu njihov regionalni karakter i interes kao i interes Republike i šire društvene zajednice na bazi širih i užih integracionih programa i povezivanja;

- da se izuče mogućnosti i pokrenu inicijative sa težnjom da se razviju i nove proizvodnje u saradnji i u okviru vodećih proizvodnih grupa u Bosni i Hercegovini;

- da se moraju iznalaziti razni izvori u finansiranju obnove i razvoja, te da spremnost i učešće banaka u finansiranju tih programa mora da služi kao jedan od značajnih kriterija u odlučivanju o učešću sredstava Fonda za obnovu u finansiranju takvih programa.

U pristupu svim programima obnove polazi se od osnovnog stanovišta da obnova mora biti zasnovana na višem tehničko tehnološkom nivou.

Poseban tretman u svemu tome daje se stručnim kadrovima, kao bitnoj komponenti obnove i razvoja. Pobjedilo je shvatanje da bez masovnog povećanja broja i kvaliteta stručnih kadrova nema realne pretpostavke uspješnom rješavanju zadataka koji proizilaze iz ogromnih potreba obnove i razvoja. Istovremeno se polazi sa stanovišta da je nužno stimulisati i razvijati postojeće institute i razvojno

istraživačke službe u radnim organizacijama, kao i razvoj visokog školstva, a naročito tehničkog fakulteta kao značajnog faktora razvoja. *

Ovo je grubo i kratko formulisanje nekih osnovnih kriterija i stavova koji su utvrđivani u proteklom periodu u stručnim i društveno-političkim raspravama i koji su nakon svestranih javnih diskusija prihvaćeni i u našim osnovnim dokumentima za izradu programa obnove i razvoja.

Paralelno s tim intenzivno se je radilo na izradi konkretnih programa, ~~na se sanacionih elaborata dosada izradilo 20 radnih organizacija, 31 je u radu, s tim što su manje više sve radne organizacije globalno definisale svoj srednjeročni razvoj.~~

Pristupilo se je konsultacijama između radnih organizacija pa i šire na našem regionu, radi uskladjivanja razvoja s tim, što intenzivan rad u razvijanju saradnje na regionu tek predstoji.

- u zajednici sa radnim organizacijama, Osnovnom privrednom komorom, dogovorena je izrada nekih značajnih regionalnih programa razvoja po pojedinim oblastima;

- programa razvoja prehrambene industrije nalazi se pred završetkom;

- program razvoja PIK "Mladen Stojanović" završen je i nedavno je o njemu obavljena javna diskusija na regionalnom sastanku;

- prva verzija regionalnog programa razvoja ^{Ing. gradj. materijal} završena je i sada se obrađuju primjedbe date na prvim raspravama o tom programu;

- program regionalnog razvoja turizma i ugostiteljstva završen je, ~~a u radu je~~ program razvoja trgovine; ^{je u završnoj fazi}

- pripremaju se dogovori oko razmatranja programa razvoja nekih radnih organizacija koje djeluju na više opština kao EDP Banjaluka i PTT Banjaluka i dr.

- od ranije je prisutna potreba povezivanja u šumarstvu, hemijskoj i mehaničkoj preradi drveta i s tim u vezi se priprema disperzija nekih pogona Fabrike celuloze i viskoze Banja Luka na

područja drugih opština u Bosanskoj krajini.

Pored ovoga razmatraju se i mogućnosti zajedničke izgradnje i razvoja proizvodnji iz programiranog razvoja fabrike elektronske industrije, "Jelšingrad", "Tvornice obuće", "Univerzala", Kombinata drvne industrije "Vrbas", na područjima drugih opština, a u tom smislu postoje inicijative i mogućnosti i u oblasti trgovine i usostiteljstva.

Istovremeno se radi na tome da se neke proizvodnje iz programa razvoja metalurškog kombinata Zenica, Ebergoinvesta, Unisa i drugih krupnih proizvodnih grupacija Bosne i Hercegovine kroz zajednička ulaganja razviju na području Banjaluke *u Bos. Krajini*

Na svim ovim i drugim pitanjima predstoji dalji rad. Neka su kao što se vidi, definisana, neka su u radu, a o nekima tek postoje inicijative. Bitno je istaći da je cijeli kompleks pitanja iz oblasti privrede otvoren i pokrenut i da će u svemu tome i dalje trebati odgovarajuća pomoć i briga Republike, njenih institucija i organa, počev od usaglašavanja koncepta razvoja, pa do usvajanja i realizacije programa.

Mi smo i prilikom izrade ovogodišnjeg programa računali s tim da već u idućoj godini moramo dati prioritet privredi, a da ova godina treba da bude godina definisanja koncepta i izrade programa. Pošto je velika razlika između visine štete i sredstava koja je odobrila Federacija, mi smatramo da taj prioritet obnovi i razvoju privrede treba još više naglasiti. U tom smislu nedavno se nakon duge i svestrane diskusije jednoglasno izjasnilo Opštinsko koordinaciono tijelo, a potom i opštinski politički aktiv. U istom smislu na nedavno održanim godišnjim skupštinama izjasnile su se i opštinske organizacije Socijalističkog saveza radnog naroda, Saveza borava NOR-a i Opštinska sindikalna konferencija. ⁴ uzeli smo stanovište da završetkom ovogodišnjih radova u oblasti stambene izgradnje i sanacije školstva i zdravstva, produžimo našu aktivnost u tim oblastima i u narednom periodu, ali usporenijim, pa i znatno usporenijim

tempom. Tako će obnova, pa i razvoj tih oblasti biti usporena, kako bi se što više orijentisali na privredu da bi razvoj ekonomske baze stvarao nedostajuća sredstva za potpunu obnovu i razvoj drugih oblasti.

Ovom prilikom se ne ističe teško stanje u oblasti kulture, obnove objekata kulturnih ustanova (gdje smo učinili samo najnužnije zahvate), zatim spomenika kulture, o objektima fiskulture, o komunalnim objektima i uređejima koji su pretrpjeli velika oštećenja, kao i o drugome. To radi toga, što je naša orijentacija da zasada u tim oblastima učinimo samo ono što je najnužnije i da ih kasnije potpunije rješavamo. S tim u vezi trebaće veoma studiozno proučiti i programirati razvoj tih oblasti. Tako na primjer u komunalnim djelatnostima se prijenišemo da u idućoj godini završimo neke studije da se izrade čak i neki projekti kako bi se nakon toga moglo racionalno raditi. Jedan od osnovnih problema je na primjer gradski vodovod i kanalizacija, toplifikacija grada i saobraćajnice. Polazi se sa stanovišta da treba sinhronizovati aktivnost u smislu na primjer, prvo izgradnje infrastrukture pod zemljom, a potom pristupiti realizaciji projekata saobraćajnica. S tim u vezi ne bi smjeli ispustiti priliku da bi tokom ove zime pristupili eksproprijaciji i otkupu nesaniranih privatnih i drugih objekata koji leže na saobraćajnicama ili na terenima interesantnim za društvenu izgradnju, kako bi se u narednim godinama tako oslobodjeni prostori mogli racionalnije koristiti.

Mi našu orijentaciju u davanju prioriteta privredi smatramo opšteprihvatljivom, ali mora se istaći da je ta orijentacija pod velikim znakom pitanja radi nedostatka finansijskih sredstava. Naime, nalazimo se u položaju da oko 40 milijardi dinara obaveza iz ove godine prenesemo u narednu godinu, ~~pa ako se cijeni da bi redovni priliv sredstava u idućoj godini bio oko 70 milijardi starih dinara,~~ to bi značilo da bi kroz cijelo prvo polugodište iduće godine u stvari plaćali dugove iz ove godine.

Radi toga čitav kontinuitet u obnovi i orijentaciji o davanju prioriteta privredi bilo bi dovedeno u pitanje, jer bi tek od II polugodišta mogli ulagati. Radi toga, mi smatramo, da je neophodno za radove u ovoj godini iznaći dodatna sredstva u finansiranju izvršenih radova ove godine. ~~X~~ *umesto odložit*

Trebalo bi učiniti sve što je moguće da Federacija odloži dalje povlačenje sredstava za pokriće ovogodišnjih avansa, te da se iznadju druga dodatna rješenja, kako bi se koliko je god to moguće normalizovalo izvršenje ovogodišnjih zadataka i obaveza, a s tim u vezi omogućilo produžavanje tokova obnove u 1971. godini.

BANJALUKA, 27. 11. 1970.g.

*Vuk Bra
Lorenasji*